

T.C.
DANIŐTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2017/188

Karar No : 2019/117

TEMYİZ EDEN (DAVACI) :
KARŐI TARAF (DAVALI) :
VEKİLİ :
DAVALI İDARE YANINDA MÜDAHİL :
VEKİLLERİ :

İSTEMİN KONUSU : DanıŐtay Ondördüncü Dairesi'nin 03/02/2016 günlü,E:2014/2950, K:2016/594 sayılı kararının temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

SAVUNMALARIN ÖZETİ : DanıŐtay Ondördüncü Dairesi'nce verilen kararın usul ve hukuka uygun bulunduğu ve temyiz dilekçesinde öne sürülen nedenlerin, kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı belirtilerek temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

DANIŐTAY TETKİK HÂKİMİ:

DÜŐÜNCESİ : Temyiz isteminin kabulü ile Daire kararının bozulması gerektiği düşünölmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren DanıŐtay İdari Dava Daireleri Kurulunca dosya incelendi, gereği görüŐüldü:

Dava; 18.02.2014 günlü, 28917 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 16/01/2014 günlü, 271 sayılı "Tarihi Sitler, Koruma ve Kullanma KoŐulları" İlke Kararının iptali istemiyle açılmıştır.

DanıŐtay Ondördüncü Dairesi'nin 03/02/2016 günlü, E:2014/2950, K:2016/594 sayılı kararıyla; 19/04/1996 günlü, 421 sayılı, "Tarihi Sitler, Koruma ve Kullanma KoŐulları"na ilişkin Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ilke kararında, "a) Uzun devreli gelişme planı ilgili koruma bölge kurulunca uygun görülünceye kadar zorunlu altyapı uygulamaları dışında, bitki örtüsünü, topografik

T.C.
DANIŐTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2017/188

Karar No : 2019/117

yapıyı, siluet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir inşai ve fiziki uygulamada bulunulamayacağı" düzenlemesi bulunmakta iken, dava konusu ilke kararı ile bu maddenin; "Milli Park bulunan yerlerde uzun devreli gelişim planı, milli park bulunmayan yerlerde alanın tarihi ve kültürel değerlerini koruyan koruma amaçlı imar planları ilgili koruma bölge kurulunca uygun görülünceye kadar zorunlu altyapı uygulamaları ve kamu hizmet yapıları dışında, bitki örtüsünü, topografik yapıyı, siluet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir inşai ve fiziki uygulamada bulunulamayacağı" şeklinde yeniden düzenlendiği, bu düzenlemeyle, tarihi sit alanlarındaki bitki örtüsünü, topografik yapıyı, siluet etkisini korumaya yönelik olarak getirilen inşai ve fiziki uygulama yasağının istisnaları arasına kamu hizmet yapılarının da dahil edildiği, tarihi sit alanı olup aynı zamanda milli park bulunan yerlerde uzun devreli gelişim planı, milli park bulunmayan yerlerde alanın tarihi ve kültürel değerlerini koruyan koruma amaçlı imar planları ilgili koruma bölge kurulunca uygun görülünceye kadar, söz konusu alanlarda kamu hizmet yapılarının yapılmasına imkan tanınmış olmasının, anılan kamu hizmet yapılarının koruma bölge kurulundan izinsiz olarak yapılacağı anlamına gelmeyeceği, bu konuda, yetkili merci olan koruma bölge kurulundan, belirlediği esaslar dahilinde izin alınması suretiyle kamu hizmet yapılarının yapılmasının önünde ise 2863 sayılı Kanun'la getirilmiş bir engelin bulunmadığı anlaşıldığından, dava konusu ilke kararının (a) maddesine, bir önceki ilke karardan farklı olarak eklenen "kamu hizmet yapıları" ibaresinde 2863 sayılı Kanun hükümlerine aykırılık görülmediği, öte yandan, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'ndaki milli park alanlarında hiçbir yapı ve tesisin kurulamayacağına ve işletilemeyeceğine ilişkin hükmün istisnası olarak, onaylanmış planlarda belirtilen yapı ve tesisler, Genelkurmay Başkanlığınca ihtiyaç duyulacak savunma sistemi için gerekli tesisler ile kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk nedeniyle yapılacak tesisler sayıldığından ve kamu hizmeti yapılarının da kamu yararı amacıyla yapıldığı ve gerektiğinde savunma ve güvenlik amaçlı yapıları da içerdiği açık olduğundan, dava konusu ilke kararının (a) maddesine bir önceki ilke karardan farklı olarak eklenen "kamu hizmet yapıları" ibaresinde 2873 sayılı Milli

T.C.
DANIŐTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2017/188

Karar No : 2019/117

Parklar Kanunu hükümlerine de aykırılık görülmediği, bu itibarla, dava konusu kararın (a) maddesindeki "kamu hizmet yapıları" ibaresinde hukuka aykırılık bulunmadığı; 19/04/1996 günlü, 421 sayılı ilke kararının (e) maddesinde, "Bu alanlar içinde yer alan anıt ve şehitliklerin düzenleme ve gerekli onarımları için projeleriyle birlikte koruma bölge kurulundan izin alınması" şeklinde düzenleme bulunmakta iken, dava konusu ilke kararı ile aynı maddenin, "Bu alanlar içinde yer alan kamu hizmet yapıları, altyapı hizmetleri ile anıt ve şehitliklerin düzenleme ve gerekli onarımları için projeleriyle birlikte koruma bölge kurulundan izin alınması" şeklinde yeniden düzenlendiği, anıt ve şehitliklerin tarihi sit alanının bir parçası olduğu hususu dikkate alındığında, bu alanlardaki anıt ve şehitliklerin koruma bölge kurulundan izin alınmak suretiyle, düzenleme ve gerekli onarımlarını gerçekleştirmeye yönelik uygulamaların, koruma esaslarına uygun olduğu, bu düzenlemenin kapsamına kamu hizmet yapıları ile altyapı hizmetlerinin de dahil edilmesinin (a) maddesinde yapılan açıklamalar dikkate alındığında, 2863 sayılı Kanun hükümlerine aykırı olmadığı sonucuna varıldığı; dava konusu ilke kararının (f) maddesinin "koruma amaçlı imar planları onaylanmadan" ibaresine gelince ise; 19/04/1996 günlü, 421 sayılı ilke kararının (f) maddesinde; "Önceden süregelen tarımsal faaliyet ile bağ ve bahçeciliğin devam ettirilebileceği, bu amaç dışında kesinlikle kullanılamayacağı" şeklinde düzenleme bulunmakta iken, dava konusu ilke kararının (f) maddesi ile bu hükmün, "koruma amaçlı imar planları onaylanmadan, bu alanların bu amaç dışında kesinlikle kullanılamayacağı" şeklinde yeniden düzenlendiği, tarihi sit alanlarında önceden süregelen tarımsal faaliyet ile bağ ve bahçeciliğin, koruma amaçlı imar planları onaylandıktan sonra bu amaç dışında kullanılmasına imkan getiren dava konusu düzenlemenin, söz konusu alanlarda koruma amaçlı imar planları onaylandıktan sonra bağ ve bahçeciliğin sona erdirileceği anlamını taşımadığı, yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda, anılan düzenlemenin, gereken durumlarda, kamu yararı amacıyla, koruma bölge kurulunun bu doğrultudaki takdir yetkisini kullanması imkanını sağlayan bir düzenleme olduğu dikkate alındığında, anılan maddedeki "koruma amaçlı imar planları onaylanmadan" ibaresinde de hukuka aykırılık

T.C.
DANIŐTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2017/188

Karar No : 2019/117

görülmediği, öte yandan dava konusu ilke kararının diğer kısımlarının ise, tarihi sit alanlarının genel düzeni ve ıslahı için yapılacak çalışmalara ilişkin olduğunun anlaşıldığı ve bu maddelerde de hukuka aykırılık görülmeyişi gerekçeleriyle davanın reddine karar verilmiştir.

Davacı, anılan kararı temyiz etmekte ve bozulmasını istemektedir.

Uyuşmazlıkta, Danıştay Ondördüncü Dairesince, dava konusu ilke kararının bütün hükümleri yönünden, inceleme yapılmak suretiyle, karar verilmiş ise de; temyiz ve dava dilekçesinin incelenmesinden, davacının hukuka aykırılık iddialarının dava konusu ilke kararının (a) ve (e) maddelerindeki "**kamu hizmet yapıları**" ibaresi ile (f) maddesindeki "**koruma amaçlı imar planları onaylanmadan**" ibaresine yönelik olduğu anlaşıldığından, temyiz isteminin anılan maddelerde yer alan ibareler yönünden incelenmesine geçildi;

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde; "Sit", "Tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlardır." şeklinde tanımlanmış, "İzinsiz müdahale ve kullanma yasağı" başlıklı 9. maddesinde; "Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları çerçevesinde koruma bölge kurullarınca alınan kararlara aykırı olarak, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ve koruma alanları ile sit alanlarında inşaî ve fizikî müdahalede bulunulamaz, bunlar yeniden kullanıma açılmaz veya kullanımları değiştirilemez. Esaslı onarım, inşaat, tesisat, sondaj, kısmen veya tamamen yıkma, yakma, kazı veya benzeri işler inşaî ve fizikî müdahale sayılır." hükmüne yer verilmiş, 51. maddesinde; "Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunması ve restorasyonu ile ilgili işlerde uygulanacak ilkeleri belirlemek" Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun görevleri arasında sayılmıştır.

T.C.
DANIŐTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2017/188

Karar No : 2019/117

13/03/2012 günlü, 28232 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yrrlge giren Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Ynetmeliğin3. maddesinin 1(l) bendinde; "Tarihi sit", "İnsanlık tarihi, milli tarihimiz veya askeri harp tarihi açısından çok önemli tarihi olayların cereyan ettiği ve bu sebeple korunması gerekli yerler" Şeklinde tanımlanmıŐtır.

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun "İzin verilmeyecek yerler" başlıklı 10. maddesinde; "Tabiat anıtları ve tabiatı koruma alanlarında 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla kullanma izni verilemez veya irtifak hakkı tesis edilemez.", "Yasaklanan faaliyetler" başlıklı 14.maddesinde; "Bu Kanun kapsamına giren yerlerde; a) Tabii ve ekolojik denge ve tabii ekosistem değeri bozulamaz, b) Yaban hayatı tahrip edilemez, c) Bu sahaların özelliklerinin kaybolmasına veya deĐiŐtirilmesine sebep olan veya olabilecek her türlü müdahaleler ile toprak, su ve hava kirlenmesi ve benzeri evre sorunları yaratacak iŐ ve iŐlemler yapılamaz, d) Tabii dengeyi bozacak her türlü orman ürünleri üretimi, avlanma ve otlatma yapılamaz, e) Onaylanmış planlarda belirtilen yapı ve tesisler ve Genelkurmay Başkanlığınca ihtiyaç duyulacak savunma sistemi için gerekli tesisler dışında kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk bulunmadıkça her ne suretle olursa olsun hiçbir yapı ve tesis kurulamaz ve iŐletilemez veya bu alanlarda var olan yerleŐim sahaları dışında iskan yapılamaz." hükümlerine yer verilmiŐtir.

Yukarıda aktarılan 2863 sayılı Kanuna dayanılarak alınan; 19/04/1996 günlü, 421 sayılı, "Tarihi Sitler, Koruma ve Kullanma KoŐulları'na ilişkin Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ilke kararında; "a) Uzun devreli gelişme planı ilgili koruma bölge kurulunca uygun görülünceye kadar zorunlu altyapı uygulamaları dışında, bitki örtüsünü, topografik yapıyı, siluet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir inşai ve fiziki uygulamada bulunulamayacağı" düzenlemesi bulunmakta iken, dava konusu ilke kararı ile bu maddenin; "Milli Park bulunan yerlerde uzun devreli gelişim planı, milli park bulunmayan yerlerde alanın tarihi ve kültürel değerlerini koruyan koruma amaçlı imar planları ilgili koruma bölge kurulunca uygun görülünceye

T.C.
DANIŐTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2017/188

Karar No : 2019/117

kadar zorunlu altyapı uygulamaları ve kamu hizmet yapıları dışında, bitki örtüsünü, topografik yapıyı, siluet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir inşai ve fiziki uygulamada bulunulamayacağı" şeklinde yeniden düzenlendiği görölmektedir.

Anılan ilke kararının tüm maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, tarihi sit alanlarının doğal yapısıyla birlikte korunmasının esas olduğu anlaşılmaktadır.

Dava konusu düzenleme ile; tarihi sit alanlarındaki bitki örtüsünü, topografik yapıyı, siluet etkisini korumaya yönelik olarak getirilen inşai ve fiziki uygulama yasağının istisnası kapsamına alt yapı uygulamalarının dışında, kamu hizmet binalarının da dahil edildiği görölmekte olup, kamu hizmet binalarının, tarihi sit alanlarında meydana getireceği bitki örtüsünü, topografik yapıyı, siluet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik sonuçlarının koruma kapsamından çıkarılmış olmasının, 2863 sayılı Kanun'da öngörölen koruma esaslarına ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 10. ve 14. madde hükümlerine aykırı olduğu açıktır.

Bu nedenle dava konusu kararın (a) maddesindeki "**kamu hizmet yapıları**" ibaresinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

19/04/1996 günlü, 421 sayılı ilke kararının (e) maddesinde; "Bu alanlar içinde yer alan anıt ve şehitliklerin düzenleme ve gerekli onarımları için projeleriyle birlikte koruma bölge kurulundan izin alınması" şeklinde düzenleme bulunmakta iken, dava konusu ilke kararı ile aynı madde; "Bu alanlar içinde yer alan **kamu hizmet yapıları, altyapı hizmetleri ile** anıt ve şehitliklerin düzenleme ve gerekli onarımları için projeleriyle birlikte koruma bölge kurulundan izin alınması" şeklinde düzenlenmiştir.

Bu durumda; anıt ve şehitliklerin tarihi sit alanının bir parçası olduğu hususu dikkate alındığında, bu alanlardaki anıt ve şehitliklerin koruma bölge kurulundan izin alınmak suretiyle düzenleme ve gerekli onarımlarını gerçekleştirmeye yönelik uygulamaların koruma esaslarına uygun olduğu; ancak, bu düzenlemenin kapsamına kamu hizmet yapılarının da dahil edilmesinin, yukarıda yapılan açıklamalar da dikkate alındığında, 2863 sayılı Kanun'da öngörölen koruma esaslarına uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

T.C.
DANIŐTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2017/188

Karar No : 2019/117

19/04/1996 günlü, 421 sayılı ilke kararının (f) maddesinde; "Önceden süregelen tarımsal faaliyet ile bağ ve bahçeciliğin devam ettirilebileceği, bu amaç dışında kesinlikle kullanılamayacağı" şeklinde düzenleme bulunmakta iken, dava konusu ilke kararının (f) maddesi ile bu hükmün, "**koruma amaçlı imar planları onaylanmadan**, bu alanların bu amaç dışında kesinlikle kullanılamayacağı" şeklinde yeniden düzenlendiği görülmektedir.

Yukarıda da belirtildiği üzere; tarihi sit alanlarının doğal yapısıyla birlikte korunması gerektiğinden, bu alanlarda, bitki örtüsünü, topoğrafik yapıyı, siluet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik inşai ve fiziki müdahale yasağı getirilmiştir.

Ancak, bu alanlarda tarımsal faaliyet ile bağ ve bahçecilik faaliyetlerini yürüten kişilerin, bu alanların tarihi sit alanı ilan edilmesi durumunda, bu statü nedeniyle zarar görmemeleri için, anılan faaliyetlerin doğal yaşama ilişkin olması ve doğal yapıya zarar vermeyeceği hususu da göz önünde bulundurularak, bu faaliyetlerin devamına izin verildiği, bu alanların bu amaç dışında kullanılmasına ise kesin olarak yasak getirildiği anlaşılmaktadır.

Koruma amaçlı imar planları onaylandıktan sonra, bu alanların bu amaç dışında kullanılabilmesine imkan veren dava konusu düzenlemenin, tarihi sit alanlarının doğal yapısıyla birlikte korunması ilkesine aykırı olduğu açıktır.

Bu nedenle, anılan maddedeki "**koruma amaçlı imar planları onaylanmadan**" ibaresinde hukuka uyarlık görülmemiştir.

Sonuç olarak; dava konusu ilke kararının (a) ve (e) maddelerindeki "**kamu hizmet yapıları**" ibaresi ile (f) maddesindeki "**koruma amaçlı imar planları onaylanmadan**" ibaresinde hukuka uyarlık, aksi yöndeki Daire kararında ise hukuki isabet bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulü ile DanıŐtay Ondördüncü Dairesi'nin 03/02/2016 günlü, E:2014/2950, K:2016/594 sayılı kararının BOZULMASINA, kararın tebliğ tarihini izleyen 15 (onbeş) gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 21/01/2019 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.